

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
Α΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

Υψηλότερη για τις εξετάσεις υποτροφιών ορίζεται η παρακάτω:

Από το εγχειρίδιο Αρχαίοι Έλληνες Ιστοριογράφοι (Ξενοφών, Θουκυδίδης) των Κ. Διαλησμά, Α. Δρουκόπουλου, Ε. Κουτρομπέλη, Γ. Χρυσάφη:

1. Εισαγωγή:

α) Κεφάλαιο Β΄: Θουκυδίδης Ολόρου Αλιμούσιος (1. Η ζωή του - 2. Το έργο του. Ενδιαφέροντα και ιδέες -Μέθοδος - Η δομή του έργου. Ο χρόνος της σύνθεσής του - Γλώσσα και ύφος)

β) Κεφάλαιο Γ΄: Ξενοφών Γρύλλου Ερχιεύς (1. Η ζωή του - 2. Το έργο του. Ενδιαφέροντα και ιδέες).

2. Κείμενα:

α) Θουκυδίδου, Ιστορία, Βιβλίο 3ο, με βασικό θεματικό πυρήνα: Ισχύς και δίκαιο, η «ηθική» του πολέμου

ΕΝΟΤΗΤΕΣ

Κεφάλαιο 70 (μόνο από μετάφραση)

Κεφάλαιο 71-73

Κεφάλαιο 74

Κεφάλαιο 75

Κεφάλαιο 78 (μόνο από μετάφραση)

Κεφάλαιο 81

β) Ξενοφών, Ελληνικά, Βιβλίο 2ο, με βασικό θεματικό πυρήνα: Στρατιωτική υπεροχή και πολιτική κυριαρχία

ΕΝΟΤΗΤΕΣ

Κεφάλαιο 2. παρ. 1-4

Κεφάλαιο 2. παρ. 16-23

Κεφάλαιο 3. παρ. 11-16 (μόνο από μετάφραση)

Κεφάλαιο 3. παρ. 50-56

Κεφάλαιο 4. παρ. 1-17 (μόνο από μετάφραση)

Α) Γραμματικά φαινόμενα:

- Α΄ κλίση ουσιαστικών (και συνηρημένα)
- Β΄ κλίση ουσιαστικών (και συνηρημένα)
- Φωνεντόληκτα ουσιαστικά Γ κλίσης
- Συμφωνόληκτα ουσιαστικά Γ΄ κλίσης (μονόθεμα και διπλόθεμα)
- Ανώμαλα ουσιαστικά (ετερόκλητα και μεταπλαστά)
- Επίθετα Β΄ κλίσης (και συνηρημένα).
- Επίθετα Γ΄ κλίσης (φωνεντόληκτα, αφωνόληκτα, ενρινόληκτα, σιγμόληκτα).
- Κλίση μετοχών ενεργητικής φωνής.
- Ομαλά και αναλογικά παραθετικά επιθέτων.
- Ανώμαλα παραθετικά επιθέτων.
- Αντωνυμίες: προσωπική, αυτοπαθητική, δεικτικές, αναφορικές, ερωτηματική-αόριστη τίς, τί.
- Κλίση συνηρημένων ρημάτων σε -άω, -έω και -όω.
- ρήμα εἰμί.
- ενεργητική και μέση φωνή ρημάτων (λύω, λύομαι).
- Αόριστος Β΄.
- Παθητικός Μέλλοντας Α΄ και Παθητικός Αόριστος Α΄.
- Σχηματισμός συντελικών χρόνων αφωνόληκτων ρημάτων.

• Αρχικοί χρόνοι ενεργητικής και μέσης φωνής των παρακάτω ρημάτων: ἀγγέλλω, ἄγω, αἰρῶ, αἰσθάνομαι, ἀκολουθῶ, ἀκούω, ἀλλάττω, ἀποθνήσκω, ἀποκρίνομαι, ἄρχω, ἀφικνοῦμαι, βαίνω, βάλλω, βουλεύω, βούλομαι, γίγνομαι, γινώσκω, δέχομαι, δηλῶ, διώκω, ἐθέλω, εἰμί, ἐλπίζω, ἐπιμελοῦμαι, ἔρχομαι, ἐρωτῶ, εὐρίσκω, ἔχω, ἡγοῦμαι, καλῶ, κελεύω, κρατῶ, κρίνω, κτῶμαι, ἀποκτείνω, λαμβάνω, λέγω, λείπω, λύω, μανθάνω, μένω, νικῶ, νομίζω, ὄρω, ὀρίζω, παρασκευάζω, πάσχω, πείθω, πέμπω, πίπτω, πλήττω, ποιῶ, πράττω, σημαίνω, στέλλω, σώζω, τελῶ, τέμνω, τρέπω, τυγχάνω, φαίνω, φέρω, φεύγω, χωρῶ, ψεύδομαι, ψηφίζω.

Β) Συντακτικά φαινόμενα:

- Υποκείμενο.
- Κατηγορούμενο. Γενική κατηγορηματική. Επιρρηματικό και προληπτικό κατηγορούμενο.
- Αντικείμενο άμεσο και έμμεσο. Σύστοιχο αντικείμενο. Κατηγορούμενο του αντικειμένου.
- Απαρέμφατο έναρθρο και άναρθρο. Απρόσωπη σύνταξη απαρεμφάτου.
- Μετοχές: κατηγορηματική και επιρρηματική. Συνημμένη και απόλυτη.
- Ομοίопτωτοι προσδιορισμοί (επιθετικός προσδιορισμός, κατηγορηματικός προσδιορισμός, παράθεση, επεξήγηση).
- Εμπρόθετοι προσδιορισμοί χρόνου, τόπου, αιτίας, σκοπού.
- Δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις (είδος, εκφορά, λειτουργία).
- Δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις (είδος).

ΔΟΜΗ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ

Για την εξέταση υποτροφιών της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας στην Α΄ τάξη Ημερήσιου Γενικού Λυκείου, δίνεται στους μαθητές σε φωτοαντίγραφο:

- α) απόσπασμα κειμένου, διδαγμένου από το πρωτότυπο, 12–20 στίχων, με νοηματική συνοχή,
- β) απόσπασμα κειμένου, διδαγμένου από μετάφραση,

και ζητείται από αυτούς:

α) να μεταφράσουν στη Νέα Ελληνική ένα τμήμα του πρωτότυπου κειμένου οκτώ έως δέκα (8–10) στίχων·

β) να απαντήσουν σε:

i. τρεις (3) ερωτήσεις ερμηνευτικές που μπορεί να αναφέρονται σε ιδέες, αξίες, προβλήματα, στη στάση, στο ήθος ή στον χαρακτήρα προσώπων, στο ιστορικό, κοινωνικό, πολιτιστικό πλαίσιο της εποχής της συγγραφής του έργου, στη δομή του κειμένου, σε υφολογικά και αισθητικά θέματα.

Οι δύο (2) από τις ερωτήσεις αυτές αναφέρονται στο απόσπασμα κειμένου, διδαγμένου από το πρωτότυπο, και η τρίτη στο τμήμα του διδαγμένου από μετάφραση κειμένου σε συσχετισμό με το παραπάνω εξεταζόμενο πρωτότυπο απόσπασμα.

ii. μία (1) ερώτηση λεξιλογική–σημασιολογική που αναφέρεται στην παραγωγή και σύνθεση λέξεων της Αρχαίας Ελληνικής, σε ομόρριζες λέξεις, σε απλές ή σύνθετες, στη σύνδεση λέξεων της Αρχαίας και της Νέας Ελληνικής, στη διατήρηση ή στην αλλαγή της σημασίας τους, σε συνώνυμα και αντώνυμα κ.λπ.·

iii. μία (1) ερώτηση γραμματικής·

iv. μία (1) ερώτηση συντακτικού·

v. μία (1) ερώτηση κλειστού τύπου (σωστό ή λάθος, πολλαπλής επιλογής, αντιστοίχισης, κ.ά.) που αναφέρεται στο γραμματειακό είδος του κειμένου, στον συγγραφέα ή στο έργο του. Οι ερωτήσεις υπό τα στοιχεία «iii», «iv» και «v» μπορεί να αναλύονται σε δύο (2) ισοδύναμα βαθμολογικά υποερωτήματα.

(Η μετάφραση βαθμολογείται με τριάντα (30) μονάδες και καθεμιά από τις επτά (7) ερωτήσεις με δέκα (10) μονάδες.